

Motion till riksdagen 2019/20:3046

av **Lotta Finstorp m.fl. (M)**

Ett starkt och självständigt civilsamhälle

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematiskt sammanställa och sprida goda exempel på samverkan mellan civilsamhället och offentliga samhällsfunktioner och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda idéburet partnerskap och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om uppföljning och granskning av stöd till civilsamhällets organisationer och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn och ungdomars möjlighet till idrott och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Naturvårdsverket i uppdrag att se över de allmänna råden om buller vid anläggningar avsedda för motorsport och buller vid idrottsanläggningar som ligger i bostadsområden, med syftet att underlätta för de verksamheter som bedrivs där och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samarbete mellan stat och idrottsrörelse i syfte att förebygga osunda kroppsideal och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en fristående antidopningsenhet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för Idrottslyftet skapa ett äldrelyft och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om läsfrämjande åtgärder för barn och unga och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med förslag om att tillse att organisationer som inte delar det svenska samhällets grundläggande demokratiska värderingar inte får något offentligt stöd och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över lagen om svenska kyrkan i syfte att ge kyrkan

större bestämmanderätt över utformningen av dess egen organisation och verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Samhället är alltid större än staten. Ett starkt Sverige behöver såväl den offentliga verksamheten som näringslivet och frivilliga gemenskaper – till exempel föreningar, församlingar och inte minst familjer. Civilsamhället är av stor betydelse för sammanhållningen och demokratin. Det bidrar till att goda normer och värderingar utvecklas och överförs mellan generationerna. Civilsamhällets organisationer kan också spela en konkret roll på olika samhällsområden, till exempel i arbetet för att bryta utanförskap och bidra till ett Sverige som håller ihop. På så sätt kan även främlingsfientlighet såsom antisemitism och islamofobi motverkas.

Listan på civilsamhällets insatser kan göras mycket lång. Volontärskap i Sverige är starkt. Vuxna och unga deltar i trygghetsvandringar på helgnätter, de hjälper hemlösa och engagerar sig i idrottsföreningar. Pensionärer tar sig tid för ideellt arbete i anslutning till skolor och fritidsverksamheter. Kyrkor, samfund och övriga ideella organisationer erbjuder mat och en säng att sova i.

Detta är krafter som varken kan eller ska styras av politiker och myndigheter. Civilsamhällets organisationer ska bygga på enskilda människors frivilliga engagemang. Politikens uppgift är att bidra till goda förutsättningar för ett självständigt civilsamhälle, inte att begränsa eller detaljstyra. Vi ser också att civilsamhället är under ständig förändring, på samma sätt som samhället i stort omdanas och utvecklas. Vissa former av engagemang blir mer sällsynta, samtidigt som helt nya organisationsformer uppstår. Politiken ska bejaka denna utveckling.

Staten och civilsamhället

Värdet av goda exempel

Det goda samhället skapar vi tillsammans. Moderaterna anser att en del av svaren på de utmaningar som vi ser i dagens samhälle finns i ett fördjupat och förbättrat samarbete mellan skola, sjukvård, socialtjänst, äldreomsorg, kultur och det civila samhället. Här finns stora möjligheter att använda sig av varandras kunskap och engagemang. Det kräver dock tydliga politiska signaler om att detta är ett prioriterat och viktigt arbete. Det är till exempel centralt att analysera de goda exempel som finns gällande ökad samverkan. Här kan staten spela en viktig roll, genom att systematiskt sammanställa och sprida dessa goda exempel.

Utvärdera och fördjupa IOP

Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en partnerskapsrelation mellan den idéburna och den offentliga sektorn. När en offentlig instans och en idéburen organisation ingår ett partnerskap definierar de tillsammans en samhällsutmaning. Moderaterna anser att IOP är en väg mot ett fördjupat samarbete mellan det ideella och det offentliga. IOP i sin nuvarande form har funnits i ett antal år och regeringen bör därför utvärdera detta arbete och komma med förslag till ytterligare fördjupning av samarbetet.

Tydliga kriterier, granskning och uppföljning

Statens stöd till det civila samhället är viktigt och bör fortsätta. För att stödet ska uppfattas som legitimt måste dock systemet vara transparent. Kriterierna för att erhålla stöd ska vara tydliga, och det ska finnas en grundlig granskning och uppföljning av hur stödet används. Skattepengar ska aldrig betalas ut till organisationer som inte delar det svenska samhällets grundläggande demokratiska värderingar. Vi vill säkerställa att offentliga medel inte tilldelas verksamheter som riskerar att främja eller stödja radikaliserings, hedersförtryck eller våldsbejakande extremism. Att stöd helt enkelt slösas bort på projekt som inte genomförs är inte heller acceptabelt. På detta område har tyvärr brister uppdragats. Moderaterna ser mycket allvarligt på detta. På sikt är det förödande för legitimiteten i statens stöd till civilsamhället, men också för den samhälleliga gemenskapen. Lagstiftning, regelverk och arbetsätt bör ses över i den mån det är nödvändigt för att säkerställa att stöd till civilsamhället används på ett ändamålsenligt sätt.

Oberoende finansiering

Att civilsamhället har möjlighet att finansiera sina verksamheter genom andra inkomstkällor än statligt stöd är viktigt för dess självständighet. Det kan till exempel ge en organisation större frihet att avgöra vilka insatser som ska prioriteras, snarare än att prioriteringsordningen beslutas i förhållanden till vilken typ av statligt stöd som finns tillgängligt. En viktig del av civilsamhällets oberoende finansiering härrör från lotteriverksamheten. Riksdagen beslutade sommaren 2018 om en omreglering av spelmarknaden som innebär att lotterier fortsättningsvis kan söka licens för att tillhandahålla spel för allmännyttiga ändamål, och att sådan licens kan ges till en ideell förening eller ett trossamfund. För Moderaterna var det viktigt att den nya spellagstiftningen fortsatt värnade den ideella sektorn och att dess skattebefrielse kunde kvarstå. Samtidigt välkomnar vi att omregleringen också sätter stopp för avarter vad gäller lotteriverksamhet och ger ökat skydd för spelare i riskzonen. Framöver avser vi noggrant följa hur den nya spellagstiftningen påverkar den ideella sektorn.

För så väl samhälle som den enskilde individen är ett starkt civilsamhälle av stor vikt. Civilsamhället är i mångt mycket det sammanhållande kittet i vårt samhälle, som för människor samman och som i många avseenden bär upp vårt land. Civilsamhället är den grund av frivilliga sammanslutningar som vårt samhälle vilar på och som inte täcks av det offentliga. För oss moderater är samhället alltid större än staten – därav är ett starkt civilsamhälle av yttersta vikt.

Idrott och friluftsliv

Barn och ungdomsidrotten är en viktig del av vår folkhälsa men också en väsentlig brobyggare för social inkludering. Människor som lever i utanförskap har sämre hälsa, kortare livslängd och sämre upplevd livskvalité. Moderaterna prioriterar kampen mot detta utanförskap. När hushåll får mindre marginaler är det inte sällan kultur- och idrottsupplevelser det som först prioriteras ner. Familjer har helt enkelt inte råd längre att gå på fotboll eller köpa utrustning till barnens idrottande. Därtill tvingas föräldrar från socioekonomiskt utsatta miljöer i många fall att säga nej till barnens önskan att åka på exempelvis cuper och träningsläger med laget eller föreningen. De flesta barn i Sverige deltar i flera aktiviteter. Många föräldrar vittnar om svårigheter att begränsa

dessa aktiviteter, i ett allt större utbud. Samtidigt blir andra grupper barn och ungdomar allt mer passiva. Dessa kommer inte sällan från utsatta socioekonomiska miljöer.

För moderaterna är alla barn och ungdomars rätt till idrott viktigt. Idrott erbjuder vägar för barn och ungdomar in i sociala sammanhang där de lär sig ta ansvar, anpassa sig till andra samt lägga grunden för en god fysisk hälsa i vuxen ålder. Givet detta behöver hinder kopplat till social, kulturell och religiös bakgrund eller medicinska begränsningar rivas ner. Därför gör Moderaterna en kraftfull satsning för alla barns och ungdomars möjligheter till idrott.

Idrotten är mer än själva idrottsutövandet. I föreningar fostras hundratusentals barn och unga av ideellt engagerade vuxna ledare. Dessa ledare förväntar sig att barn och unga skall ta ansvar, komma i tid, anpassa sig till klubbens värdegrund och fungera socialt med lag- och klubbkamrater. Det är givet detta idrotten anses vara världens bästa brottsförebyggande organisation. Idrotten erbjuder unga människor allt det som kriminella gäng erbjuder i form av social samhörighet, identitet och sammanhang men med den väsentliga skillnaden att idrotten bygger upp och fostrar för livet medan kriminella miljöer bryter ner och förstör.

Friluftsliv och fysisk aktivitet främjar folkhälsan i alla åldrar. Vår allemansrätt är unik. Att vara ute i naturen har en positiv effekt på individens hälsa både fysiskt och psykiskt. Friluftslivet har en stor potential att stimulera till rörelseglädje och social inkludering för både gammal och ung samt för människor med olika förutsättningar och etnisk bakgrund.

Buller från idrottsanläggningar

Barns och ungas engagemang och känslouttryck hör, och måste få höras på idrottsanläggningar. Men på flera håll i landet pågår rättsliga processer mot höga bullernivåer från närboende. Detta måste få en tillfredsställande lösning för samtliga inblandade parter.

Det behövs riktlinjer för dessa ljudnivåer som är rimliga och tydliga så att idrott och närboende kan fungera i varandras närhet. Moderaterna anser därför att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram riktlinjer för buller i samband med idrott, lek och fritid. För motoridrotter behövs en översyn av Naturvårdsverkets regler kring ljud från motoridrott.

Krav, kroppsideal och psykisk ohälsa

Unga människor, både pojkar och flickor, lever i en medial tid där orimliga kroppsideal ständigt marknadsförs. Unga människor, inte minst inom idrottsrörelsen, far illa av dessa krav. De senaste åren har flera stora idrottsstjärnor berättat om orimliga krav, ätstörningar och psykisk ohälsa. Idrott är en spegling av samhället. Riksidrottsförbundet har ca 3,2 miljoner medlemmar. Genom idrotten når man därmed väldigt många unga människor. Moderaterna vill se ett förstärkt förebyggande arbete genom att utreda hur ett fördjupat samarbete i dessa delar mellan stat och idrottsrörelse skulle kunna utformas.

Fristående antidopningsenhet

Bruket av illegala hormonpreparat bland företrädesvis unga män som tränar styrke- träning och kampsport har ökat under de senaste decennierna. Samtidigt är antalet

svenska elitidrottare som fälls för fusk genom dopning mycket få. Dopning har därmed gått från att vara ett idrottsproblem till att bli ett allvarligt samhällsproblem. Anti-dopningsarbetet i Sverige sker dock alltjämt inom Riksidrottsförbundet. Detta är i en internationell kontext unikt. Moderaterna föreslår att arbetet mot illegalt bruk av hormonpreparat flyttas till en fristående antidopningsenhet.

Äldrelyft

Fysisk aktivitet är en av de viktigaste faktorerna för att hålla sig frisk. Att motivera äldre människor att träna regelbundet är viktigt både ur ett mänskligt och samhälls-ekonomiskt perspektiv. Allt fler lever allt längre. Detta är en stor framgång för samhället i stort som skapar nya möjligheter men också ställer delvis nya krav på samhället.

Moderaterna vill mot denna bakgrund göra en satsning på en reform motsvarande Idrottslyftet, inriktat på äldres hälsa och rörelse, ett Äldrelyft.

Stärka barnens möjligheter till fysisk aktivitet

Moderaterna vill utforma en idrotts- och fritidspolitik som når alla barn och ungdomar. Forskning pekar på att fysisk aktivitet leder till att elever presterar bättre i alla ämnen. Moderaterna vill därför stärka fritidshemmens möjligheter till mer fysisk aktivitet och idrott på fritidshem. Det finns bra möjligheter till en ökad samverkan mellan fritidshemmen, idrottsföreningarna och friluftslivsorganisationerna.

Folkbildningen

”Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.”¹

Ersättningsystemet till folkbildningen måste ses över och anpassas till dagens verklighet, där en större del av ersättningen bör gå till ungdomar, nyanlända och vidareutbildning. Folkhögskolornas uppdrag bör breddas och åldersgränsen till folkhögskolornas kurser bör sänkas.

Den moderna arbetsmarknaden är dynamisk och full av möjligheter men ställer också krav på utveckling och livslångt lärande. Studieförbund och folkhögskolor bedriver utöver den mer traditionella verksamheten med studiecirklar, kurser m m även annan verksamhet, på uppdrag av samhället, organisationer m fl som breddar och fördjupar människors kompetens och stärker deras attraktivitet på arbetsmarknaden. Erfarenheter visar att folkbildningens olika aktörer varit framgångsrika i arbetet med att kunna hjälpa människor som inte kommit till sin rätt inom det formella utbildnings-systemet och hjälpt dessa att etablera sig på arbetsmarknaden. Folkbildningen har också visat sig framgångsrik avseende att utbilda nyanlända.

Folkhögskolorna skulle kunna användas som en av flera vägar in till det svenska samhället.

Alliansregeringen lade i mars 2014 fram propositionen (2013/14:172) *Allas kunskap – allas bildning*. Propositionen innehåller en ny målformulering för den statliga folkbildningspolitiken som förtydligar statens ambitioner med politiken och att folkbildningens målgrupp är bredare än målgruppen för vuxenutbildningen. I propositionen

¹ Proposition 2013/14:172 Allas kunskap – allas bildning.

presenteras en ny modell för utvärdering av folkbildningen och dess effekter. Med hänsyn till folkbildningens viktiga roll i samhället är det angeläget att regelbundet utvärdera den verksamhet som med stöd av statsbidrag anordnas av folkhögskolor och studieförbund. Detta bör göras med betydligt större systematik.

Alliansregeringen gav Statskontoret i uppdrag att hålla samman utvärderingen med stöd av underlag från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering och Myndigheten för kulturanalys. Den nuvarande regeringen har visat en begränsad vilja att fullfölja propositionens intentioner. Därför bör en utredning tillsättas där man ser över möjligheter att långsiktigt tillvarata folkbildningens upplägg och metodik.

På de offentligt finansierade biblioteken som helhet ökar antalet nedladdningar av e-medier, medan såväl fysiska lån som fysiska besök minskar, enligt den nationella biblioteksstatistiken för 2017. Den digitala utvecklingen innebär alltså både utmaningar och möjligheter för biblioteken, och kanske särskilt för de kommunala biblioteken. Till exempel skapar tekniken nya vägar till lärande och interaktion. Det finns möjlighet att nå människor dygnet runt, överallt. Samtidigt har det blivit svårare att locka besökare till de faktiska biblioteken och den verksamhet som finns där. Kostnaden för den digitala utlåningen ökar ständigt, och många kommuner har därför tvingats begränsa möjligheten till digital utlåning. Moderaterna värnar de kommunala bibliotekens arbete med digitalisering, bland annat som ett viktigt redskap att nå nya grupper.

Läsning är grunden för ett barns språkliga och intellektuella utveckling. Därför behöver det läsfrämjande arbetet stärkas. En god läsförmåga är nyckeln till en framgångsrik skolgång och förståelse för andra skolämnen. Det skapar möjligheter för resten av livet. Språkinläring handlar även om alla barns och ungas rätt till kunskap, och läsning har ett egenvärde. Genom litteraturen får barn möjlighet att upptäcka och utforska andra världar än sin egen. Läsning kan väcka nyfikenhet och bjuda in till reflektion om såväl den egna identiteten som andras. Därför behöver det läsfrämjande arbetet för unga stärkas.

Givet samhällets utveckling och den digitalisering som sker i snabb takt kan man också ifrågasätta kravet på kommunerna att tillhandahålla fysiska bibliotek. Samtidigt vet vi att det inte minst för barn och unga är viktigt med läsning och bildning från tidig ålder för att lyckas bra i skolan. Därför borde det utredas hur bibliotekslagen kan bli mer flexibel samtidigt som läsfrämjande för barn och unga bejakas. Skolbibliotek och folkbibliotek borde i framför allt mindre kommuner med svag ekonomi kunna samordna bibliotekens arbete, för att nå barn som kanske inte har böcker hemma eller som kommer från utsatta miljöer. Ett sätt att göra detta är att stärka samarbetet mellan de kommunala biblioteken och skolorna.

Trossamfund och kyrkopolitik

En stor och viktig del av vårt civila samhälle är trossamfunden. Kyrkan har ända sedan kristnandet av Sverige varit en väldigt viktig, om inte den viktigaste, institutionen i vårt samhälle.

Religionsfriheten är central i ett demokratiskt land och var och en har rätt att få tro vad man vill och utöva sin religion. Alla de trossamfund som finns och verkar i Sverige utgör alla var för sig och tillsammans en viktig gemenskap för väldigt många människor, och därav också för samhället i stort.

På 1600-talet fick Sverige sina första judiska församlingar, i mitten av 1800-talet då fler samfund än Svenska kyrkan fick lov att verka växte frikyrkorna kraftigt och sedan

dess har Sverige fått ett stort antal verksamma trossamfund inom olika religioner. De senaste decennierna har antalet religioner och samfund vuxit i snabb takt. Den gamla statskyrkan, frikyrkorna, invandrarsamfunden, judiska församlingar, moskéer och tempel utgör tillsammans dagens mångreligiösa landskap.

Givet förändringen av det religiösa landskapet i Sverige och att det nu är 19 år sedan relationsförändringen mellan staten och Svenska kyrkan år 2000 krävs det en utredning om lag om Svenska kyrkan. Det kan ifrågasättas i en tid när samhället är mångreligiöst och sekulariserat om det är rimligt att staten lagmässigt reglerar hur kyrkans demokratiska uppbyggnad ska vara utformad. Svenska kyrkan är för många svenskar inte bara en andlig hemvist. Det är där många svenskar döps, gifter sig och slutligen också begravs. Även om man inte är troende själv är det en plats där man möts för att fira livet, mötas i kärlek men också i sorg. För många människor innebär Svenska kyrkan mötesplatser, ett socialt sammanhang och ett skydds nät. Det är vård av kulturarv, det är konserter och språkcaféer för invandrare. Vi har helt enkelt mycket att tacka vår kyrka och alla dess församlingar för. Därför är det viktigt att Svenska kyrkans roll som folkkyrka bevaras även om den får större möjlighet att besluta mer om sin egen organisation.

En fråga som under lång tid diskuterats i Svenska kyrkan är möjligheten för en medlem att bli medlem i – och därmed få betala sin avgift till – en annan församling än den man tillhör genom föreskriften att man är medlem i den församling inom vars geografiska område man bor. I dag är det omöjligt att som medlem i Svenska kyrkan tillhöra exempelvis den församling i vars kyrka man döpts, konfirmerats eller där ens föräldrar vigts om man inte råkar bo på den aktuella orten. Svenska kyrkan borde själva få avgöra huruvida dagens ordning med en strikt geografisk koppling ifråga om församlingstillhörighet ska bibehållas eller om en friare ordning ska införas.

Lotta Finstorp (M)

Annicka Engblom (M)

Viktor Wärnick (M)

Ulrika Jörgensen (M)

Ann-Britt Åsebol (M)

John Weinerhall (M)